

Eindverslag informatiefase

14 april 2022

gemeente Staphorst

Inleiding

Op 14, 15 en 16 maart 2022 waren de gemeenteraadsverkiezingen. In de gemeente Staphorst kreeg de SGP de meeste stemmen. De lijsttrekker van de SGP vroeg mij, na consultatie van de andere raadsfracties, op zaterdag 19 maart de informatiefase voor coalitievorming in Staphorst te begeleiden. Ik heb aangegeven dat ik dit een eer vind en vol energie deze opdracht aanvaard.

De raadsfracties gaven mij op donderdag 24 maart 2022 de volgende opdracht:
1. Te onderzoeken welke programmatische mogelijkheden er zijn om tot een daadkrachtig college te komen om de grote uitdagingen in Staphorst tegemoet te treden en dat kan steunen op een meerderheid in de raad;
2. Hierover een advies uit te brengen dat in een openbare bijeenkomst kan worden toegelicht.

Daarbij ontving ik aanvullend op deze opdracht de brief van de burgemeester, het overdrachtsdocument van de ambtelijke organisatie en de verkiezingsprogramma's van alle partijen.

In de periode van 31 maart tot en met 9 april 2022 heb ik drie informatierondes gevoerd. Ik werd daarbij ondersteund door de raadsgriffier.

Met de oplevering van dit verslag is de informatiefase ten einde en kan gestart worden met de formatiefase en coalitievorming. Deze fase wordt ondersteund door de gemeentesecretaris, met hulp van de ambtelijke organisatie.

Verkiezingsuitslag en randvoorwaarden

De gemeenteraad van Staphorst heeft 17 zetels. De zetelverdeling ziet er na de verkiezingen van 16 maart 2022 als volgt uit:

SGP	6 zetels	(2018: 5)
ChristenUnie	5 zetels	(2018: 5)
CDA	3 zetels	(2018: 4)
Gemeentebelangen	2 zetels	(2018: 2)
PvdA	1 zetel	(2018: 1)

In de eerste informatieronde met de afvaardiging van de partijen is conform de opdracht nadrukkelijk stil gestaan bij de mogelijkheden voor het vormen van een coalitie, zowel qua zetelverdeling, maar ook op basis van de programmatische inhoudelijke punten.

Daarbij was het ook van belang of er geen onoverbrugbare inhoudelijke breekpunten zouden bestaan. Bij de totstandkoming van het advies is nadrukkelijk gekeken naar het draagvlak binnen de gemeenteraad en is de weging op basis van zetelverdeling meegenomen.

Eerste informatieronde

Op donderdag 31 maart en zaterdag 2 april 2022 heb ik met de lijsttrekkers en secondanten van alle fracties gesproken. Daarbij heb ik de volgende vragen aan hen voorgelegd:

1a. Hoe kijken jullie terug op de verkiezingen 2022?
1b. Wat is de positie van jullie fractie (wel of geen bestuursverantwoordelijkheid)?

2. Welke thema's zijn komende periode belangrijk om in een coalitieakkoord vast te leggen?

3a. Welke mogelijkheden zien jullie voor het vormen van een coalitie?
3b. Welke variant heeft de (eerste) voorkeur?
3c. Zijn er onderwerpen die in deze voorkeursvariant moeilijk liggen?

4a. Hoe kijken jullie aan tegen de samenstelling van het college (2 of 3 wethouders?)
4b. Kunnen jullie dit motiveren?

5. Zijn er nog andere punten die jullie van belang vinden voor dit gesprek?

De gesprekken verliepen transparant en in een ontspannen sfeer. Alle fracties gaven aan bestuursverantwoordelijkheid te willen dragen. De PvdA-fractie stelde zich hierin bescheiden op en vond dat eerst naar andere partijen gekeken moest worden voor het vormen van een coalitie.

Samenvattend kwam er uit deze gesprekken een aantal overeenkomsten naar voren die als volgt samengevat kan worden:

- Vorm een meerderheidscoalitie waar in ieder geval de SGP onderdeel van uitmaakt.
- Maak een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin de grote opgaven worden benoemd, denk hierbij in ieder geval aan: Ontsluiting A28, Woningbouw en Stikstof.
- Breid het college, gezien deze grote opgaven uit met een derde wethouder.
- Breng de raad meer en eerder in positie om kaders te stellen.

Op basis van de eerste gespreksronde werd duidelijk dat er het meeste draagvlak is voor varianten waarbij naast de SGP de ChristenUnie als tweede partij met vijf zetels deel van uitmaakt. Zowel de SGP als de ChristenUnie gaven nadrukkelijk aan dat zij voorstander zijn van een brede meerderheidscoalitie aangevuld met het CDA als derde partij.

Voor een zorgvuldig afgewogen advies was het noodzakelijk om met deze drie partijen een tweede bilaterale gespreksronde te plannen. Ik heb schriftelijk alle lijsttrekkers en secondanten laten weten dat ik een tweede bilaterale ronde ging inplannen met de fracties van SGP, ChristenUnie en CDA.

Tweede informatieronde

Op donderdag 7 april 2022 vond de tweede ronde met voorgenoemde partijen plaats. Naar aanleiding van deze gesprekken werd helder dat er ruimte werd geboden voor een hernieuwde samenwerking in een brede coalitie van SGP, ChristenUnie en CDA, maar dat het daarbij goed zou zijn om een derde gezamenlijke informatieronde te plannen met deze partijen om deze variant gezamenlijk af te tasten.

Ik heb de fracties van Gemeentebelangen en PvdA schriftelijk geïnformeerd over het plaatsvinden van deze derde ronde.

Derde informatieronde

Op zaterdag 9 april 2022 vond deze gezamenlijke derde ronde plaats. Daarbij concludeerden de lijsttrekkers en hun secondanten dat er op inhoudelijk programmatisch vlak geen breekpunten zijn. Ook hebben partijen uitgesproken dat er geen sprake is van ‘oud zeer’ als het gaat om de collegeperiode 2018-2022. Partijen hebben daarnaast gesproken over hoe zij de hernieuwde samenwerking vorm kunnen geven en hoe de raad meer in positie gebracht kan worden. Tot slot is vertrouwen uitgesproken dat zij met energie deze variant willen onderzoeken.

Naar aanleiding van bovenstaand heb ik de lijsttrekkers van Gemeentebelangen en PvdA op de hoogte gesteld van het voornemen dat SGP, ChristenUnie en CDA met elkaar de formatiefase willen opstarten en dat ik later die week mijn advies aan de gemeenteraad zou uitbrengen en toelichten.

Bevindingen en advies

Alles overwegende en gelet op het draagvlak in de gemeenteraad adviseer ik hierbij om de volgende fase van formatie in te gaan en te komen tot een coalitieakkoord met de volgende partijen: SGP, ChristenUnie en CDA.

Deze coalitie beslaat in totaal 14 van de 17 raadszetels, wat mogelijk als een (te) grote coalitie gezien kan worden. Echter gezien de wens van alle partijen om een coalitieakkoord op hoofdlijnen op te stellen en de raad daarnaast meer in positie te brengen om zijn kaderstellende rol te versterken zie ik om die reden geen bezwaren voor deze brede coalitie.

Op basis van de eerste gespreksronde geef ik u mee dat de tweede meest kansrijke voorkeursvariant die kan rekenen op breed draagvlak binnen de raad een meerderheidscoalitie van SGP en ChristenUnie is.

Daarbij geef ik u aanvullend de volgende adviezen mee:

1. Laat de formatiefase begeleiden door een (externe) formateur
2. Breid, gezien de grote opgaven het college uit van twee naar drie (fulltime) wethouders
3. Maak een coalitieakkoord op hoofdlijnen en gebruik naast de verkiezingsprogramma's de brief van de burgemeester en het overdrachtsdocument als input voor dit akkoord
4. Koppel tijdens het formatieproces periodiek terug naar de gemeenteraad
5. Verken de ruimte voor het opstellen van een raadsagenda waarbij wordt ingezet op thema's die met de samenleving kunnen worden opgepakt en waarbij de raad zijn kaderstellende rol kan versterken. Laat u hierbij ondersteunen door de griffier en kijk daarbij naar versterking van de raadsgriffie.

Ik vond het een eer om als Informateur mijn inbreng te mogen hebben en u te begeleiden in deze fase. Alle gesprekken zijn zeer open en in een goede sfeer verlopen. Ik wil u allen dan ook danken voor het in mij gestelde vertrouwen.

Ik wens u een goede raadsperiode toe waarbij u een groot mandaat van de inwoners van Staphorst hebt gekregen. In de gesprekken is mij duidelijk geworden dat u deze verantwoordelijkheid voelt en de opgaven voor Staphorst met energie gaat oppakken.

Gerrit Jan Kok
14 april 2022